

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 150 lir (za inozemstvo 200 lir), polletno 75 lir, mesečno 15 lir. Plača in toži se v Ljubljani

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ulica 27. Tel. 33-03. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953

Imenovanje predsednika in podpredsednika Pokrajinskega gospodarskega sveta

Na podlagi člena 1. naredbe o upravljanju Ljubljanske pokrajine z dne 20. septembra 1943. in v zvezi s členom 5. naredbe o ustanovitvi Pokrajinskega gospodarskega sveta z dne 2. maja 1942. je prezident pokrajinske uprave div. general Rupnik imenoval za predsednika Pokrajinskega gospodarskega sveta Gasperra Lipovška, inspektorja pokrajinske uprave, za podpredsednika pa inž. Vladimira Stareta, poslovodjo tvrdke »Eko« v Ljubljani, ker je dosedanjemu predsedniku in podpredsedniku potekla funkcijska doba.

Naredba o prodajni taksi na mineralna olja

Na osnovi pooblastila Vrhovnega komisarja za operacijsko ozemlje »Jadransko primorje« III-St. 89/144 z dne 14. decembra 1944. odreja:

Člen 1. Z odlokom bivšega Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino z dne 13. avgusta 1942. št. 7815 UAE je bila za izravnavo prodajnih cen iz Italije oziroma iz Romunije uvoženih mineralnih olj v Ljubljani z onimi v Trstu, glede na nižje uvozne davščine v Ljubljanski pokrajini uvedena posebna pristojbina, ki znaša za 100 kg bencina 210 lir oziroma 223 lir, petroleja 182 lir oziroma 194 lir in gorilnega plinskega olja 234.50 lire oziroma 245 lir.

Ta dosedaj stalna taksa se zaradi lažjega prilagodovanja vsakokratnim nabavnim stroškom spremeni v premenljivo takso.

Člen 2. Višino prodajne takse na mineralna olja določa od časa do časa finančna direkcija — odsek za carine v Ljubljani.

Kot osnova za določanje prodajne takse na mineralna olja služita nabavna cena mineralnih olj, franko ocarinjenih v Ljubljani, in uradno določena prodajna cena v Ljubljani.

Člen 3. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu šefa pokrajinske uprave v Ljubljani.

Prezident pokrajinske uprave:
Div. general Rupnik

Cene za enotni pralni prašek

Šef pokrajinske uprave — komisar za cene za Ljubljansko pokrajino je odobril tvrdki Dr. Th. & Böhme v Ljubljani, naslednje najvišje cene za:

enotni pralni prašek 1 kg = 10 lir v vrečah po 100 g franko, vključno javne datjave.

Cenik z najvišjimi cenami mora biti na vpogled občinstvu na vidnem mestu v vseh obratnih prostorih, kjer se prodaja blago, navedeno v ceniku.

Pridelek južnega sadja v Italiji

Iz poročila kongresa južnoitalijanskih pridelovalcev južnega sadja je razvidno, da je bila med vojno uničena približno ena šestina sadnih kultur, veliki nasadi pa so tudi zanemarjeni zaradi pomanjkanja delovnih moči in tudi zaradi tega, ker je bil izvoz dolgo oviran in celo preprečen.

Zadnji pridelek je dober, ni pa zanj dovolj odjemalcev. Gospodar-

Iz poslovnega poročila Pokojninskega zavoda

V poslovanju Pokojninskega zavoda za nameščence so nastale v poslovnem letu 1943. velike organizatorične spremembe. Od kar je prevzel upravo Ljubljanske pokrajine šef pokrajinske uprave, postuje zavod brez nadzorstva italijanskih oblasti, po 25 letih pa je zavod nehal biti nosilec zavarovanja v Dalmaciji, ki spada od 1. oktobra 1943. pod Pokrajinski zavod v Zagrebu.

Poslovno poročilo vsebuje računsko zaključke, sestavljene v dosednji obliki, in vrhutega računsko zaključke, sestavljene v novi obliki, ki jo je predpisal upravni odbor. V bodoče bo zavod sestavljal in objavljaj ločeno premoženjsko bilanco in zavarovalno-matematično stanje zavoda.

Pri bilančni vsoti 259.0 milijona lir izkazuje računski zaključek primanjkljaj obveznega oddelka za leto 1943. v višini 2.32 milijona lir in primanjkljaj neobveznega oddelka v višini 0.30 milijona lir. Skupaj s primanjkljajem obveznega oddelka iz prejšnjih let je znašal ob koncu leta 1943. celotni primanjkljaj 32.9 milijona lir. Kakor je znano, izvira znaten del tega primanjkljaja še iz dobe po prvi svetovni vojni, ko so bile valorizirane stare rente.

Bilanca izkazuje 3.6 milijona lir gotovinskih sredstev, 16.9 milijona lir vlog denarnih zavodov, od tega skoraj 9 milijonov lir v Ljubljanski pokrajini (7.3 milij. lir v prostih in 1.65 milijona lir zamrzjenih), nadalje za 59.3 milijona lir državnih obveznic in drugih vrednostnih papirjev (skupaj z nerealiziranimi obrestmi treh let v višini 9.7 milijona lir) in nepremičnine v knjižni vrednosti 45.7 milijona lir (po izvršenem odpisu 1.5%; vsi odpisi so doslej dosegli že 11.3 milijona lir).

Zavarovalni prispevki in zavarovanci

V oddelku za obvezno zavarovanje je bilo leta 1943. predpisanih na prispevkih 10.4, na dokladah 1.8, skupaj 12.37 milijona lir. Od tega je prišlo na Ljubljansko pokrajino 88%, na Dalmacijo 11.9%, ostanek pa na pokrajine, ki so pripadle Nemčiji in Madžarski. Predpis prispevkov in doklad se je v Ljubljanski pokrajini od leta 1942. zvišal za 21.4%.

V oddelku za neobvezno zavarovanje je znašal ves predpis 141.819 lir. V celoti je bil izvršen v Ljubljanski pokrajini in od leta 1942. se je znižal za 18.4%.

Konec leta je bilo skupno število vseh zavarovancev obveznega oddelka 5143, ki je bilo po skupinah takole razdeljeno (v oklepaju številke v letu 1942.): staroobvezni zavarovanci v Ljubljanski in Reški pokrajini 4225 (5199), prostovoljni zavarovanci 108 (91), trgov-

ski pomočniki, ki so postali zavezani zavarovanju od 1. 7. 1940. dalje, 790 (921). Od vseh zavarovancev je v prvi skupini 82.5%, v drugi skupini 2.1%, v tretji 15.4%. Staroobveznih zavarovancev je bilo leta 1940. blizu 14.000, leta 1943. pa 4241.

V Ljubljanski in Reški pokrajini je bilo 967 službodajalcev, ki so imeli zaposlenih 4245 staroobveznih zavarovanih nameščencev (to je brez prostovoljnih zavarovancev in trgovskih pomočnikov). Dalje je bilo 342 službodajalcev, ki so zaposlovali 790 trgovskih pomočnikov. Od teh službodajalcev jih je pa 269 všteti v številu 967, ker imajo poleg trgovskih sotrudnikov zavarovane tudi druge nameščence. Službodajalcev, ki imajo zavarovane le trgovske pomočnike, je torej 73.

V letu 1943. je skupno število rent naraslo proti letu 1942. od 2787 na 2839, zavod pa je izplačal na rentah 7.2 milijona lir.

Vsota neizterjanih zavarovalnih prispevkov se je leta 1943. znižala od 4.6 na 3.9 milijona lir in pride od nje na Ljubljansko pokrajino samo 18.2%, na Dalmacijo pa nad 37 odstotkov.

Bilančno stanje posojil

Je konec leta 1943. znašalo 75.74 milijona lir in se je od prejšnjega leta zvišalo za 5.3%. Na novo izplačanih posojil je bilo 10.10, vrnjenih posojil pa 6.07 milijona. Od tega prometa je prišlo na Ljubljansko pokrajino nad 85%, ker je bilo izplačanih posojil za 8.9, vrnjenih pa za 4.9 milijona lir. Od skupne vsote posojil pride na Ljubljansko pokrajino 45.8, na Nemčijo 25.8, na Hrvaško 7.7, na Madžarsko pa 0.4 milijona lir. Po vrsti posojilah so 8% hipotečna posojila na prvem mestu (46.16%), na drugem mestu posojila za javne naprave pod jamstvom samouprave (17.62%).

Od dolžnih obresti posojil v višini 11 milijonov pride na Ljubljansko pokrajino le 2.36 milijona, od tega pa pretežni del na dve javnopravni ustanovi. Ostanek dolga na obrestih v znesku 447.592 lir pride na vse ostale posojilne dolžnike v pokrajini, katerih posojilna glavnica znaša 35.6 milijona. Dolg na obrestih znaša torej komaj 1.3% od posojilne glavnice.

Donos imovine

Je ostal v letu 1943. skoraj na isti višini, kakor je bil prejšnje leto. Skupni donos je 10.7 milijona, vrste donosa pa so: od posojil 6.5 milijona, od vrednostnih papirjev 3.2 milij. od nepremičnin 729.916 lir, od denarnih vlog 240.994 lir, od zamudnih zavarovalnih prispevkov pa 74.969 lir.

Poslovno leto je zaključilo 23 nepremičnin s čistim donosom 833.598 lir, 5 nepremičnin z izgubo 103.681 lir, 5 nepremičnin pa je bilo brez prometa. Ljubljanske nepremičnine so zaključile poslovno leto takole: 10 nepremičnin čisti donos 431.966 lir, 1 nepremičnina z izgubo 1426 lir, 3 nepremičnine brez prometa.

Čisti donos nepremičnin v Ljubljanski pokrajini je pri knjižni vrednosti teh nepremičnin v višini 29.8 milijona lir nazadoval od 530.000 na 430.000 lir, tako da znaša obrestovanje 1.44%.

Upravni stroški

so konec leta po upoštevanju upravnih prejemkov v znesku 161.879 lir znašali 2.6 milijona lir, kar je 20.34% od celotnega predpisa zavarovalnih prispevkov, doklad in premijske rezerve za dopolnjena leta. Od leta 1942. so se zvišali za 5.6% v glavnem zaradi zvišanih prejemkov uradnikov in javnih davščin ter podražitve stvarnih potrebščin. Število uslužbencev se je od leta 1943. znižalo od 55 na 53.

Novi plačilni razredi Pokojninskega zavoda

Pokrajinska delavska zveza je poslala naslednje pojasnilo:

V številki 5 Vašega cenjenega glasila z dne 31. I. 1945. ste pod naslovom »Delovanje Pokrajinske zveze delodajalcev« objavili tudi naslednje stavke:

»Po poročilu predsednika je izvršilni odbor obravnaval predlog Pokojninskega zavoda za nameščence, da bi se uvedli k dosedanjim plačilnim razredom še 4 novi plačilni razredi. Pokrajinska delavska zveza se je kot zastopnica nameščencev izrekla za to uvedbo, Zveza delodajalcev pa smatra to uvedbo za neumestno. Nadalje se je tudi ugotovilo, da bi pomenili novi plačilni razredi občutno zvišanje bremen delodajalcev, dočim bi pri sedanjem sistemu kapitalnega kritja nameščenci dobili le malo zvišane premije v bodočnosti.«

Ker bi to besedilo lahko povzročilo pri zainteresiranih krogih napačno domnevo, da Pokrajinska delavska zveza zagovarja neumestne in morda tudi škodljive predloge Pokojninskega zavoda, Vas vljudno prosimo, da vzamete na

znanje in po možnosti objavite v eni prihodnjih številki »Trgovskega lista«, da so nameščenski sindikati formulirali svoje stališče tako-le:

1. Načelna zahteva nameščencev je, da ostanejo neokrnjene njihove pravice glede pokojninskega zavarovanja. Zato ne morejo odstopiti od predpisov, ki jih vsebuje ustrezni zakon, in so s tega vidika v načelu za prilagoditev zavarovanja dejanskim prejemkom, kakor je predvideno s predlogom za uvedbo novih plačilnih razredov.

2. Mnenja pa so, da je dosledna izvedba pod 1. navedenega načela v izrednih gospodarskih razmerah opravičljiva in dopustna le pod pogojem, da se obenem z valorizacijo zavarovalnih prispevkov izvrši tudi valorizacija rent, ki jih zavarovanje že izplačuje.

3. Dopolnitev plačilnih razredov naj se izvede v skladu z zakonitim predpisi, da se na ta način pridobijo sredstva za prevzem novih obveznosti za izboljšanje položaja rentnih upravičencev. Pokojninski zavod naj bi nemudoma pristopil k preureditvi rent in k njihovi

prilagoditvi sedanjim gospodarskim razmeram v breme novih sredstev, zbranih z uvedbo novih plačilnih razredov.

4. Novi plačilni razredi naj stopijo v veljavo po možnosti šele z objavo ustrezne naredbe šefa pokrajinske uprave, da ne bodo nastale neprijetne težave za delodajalce oz. delojemalce zaradi retroaktivne obveznosti, če bi obveljal prvotni predlog Pokojninskega zavoda.

To mnenje je bilo sporočeno šefu pokrajinske uprave, Pokojninskemu zavodu za nameščence in Pokrajinski zvezi delodajalcev.

Vprašanje surovin po vojni

Direktor svetovno-gospodarskega inštituta vseučilišča v Leipzigu je v svojem predavanju naglasil, da je treba po vojni računati s preoblitvijo svetovnih tržišč, ker bodo na njih poleg svetovnih tudi razne med vojno uveljavljene sintetične surovine in ker močno povečane proizvodnje nikjer ne bo mogoče omejiti. Vsi anglo-ameriški povojni gospodarski načrti se bavijo samo z monopoli na svetovnem trgu surovin in tako je pač svetovna gospodarska kriza neizogibna.

Evropski kontinent se valov te krize lahko reši z vzajemnim delom in pravilno gospodarsko izpopolnitvijo, če bo politično in gospodarsko razrešen, bo pa kot ugrača Evropi tujih in nasprotnih sil najbolj prizadet od gospodarske krize.

Španska trgovinska mornarica

Španski državni podtajnik za trgovinsko mornarico je objavil, da je imela lani španska trgovinska mornarica precej uspehov, čeprav je bilo občutno pomanjkanje goriva. Ladijski transporti so dosegli 92 milijona ton, prejšnje leto 9.1, leta 1942. pa 7.9 milijona ton. Za tonažo trgovinskega brodogoja od 926.000 ton je to že precej. Tonaža brodogoja se je med letom povečala za 25.000 ton, pod vplivom vojne pa je propadlo 4500 ton.

Na prvem mestu so bili lani transporti premoge. Dosegli so 4.43, prejšnje leto pa 4.41 milijona ton. Od vseh transportov je prišlo na obalno plovbo 1.82, prejšnje leto pa 1.17 milijona ton. Uvoz žita iz čezmorja je dosegel lani 0.57, prejšnje leto pa 0.54 milijona ton. Transporti za Švico so dosegli leta 1943. nekaj nad 86.000 ton, lani pa so se povečali na 180.000 ton. Čezmorski uvozni transporti za samo Španijo so znašali 1.07 milijona ton. Na prvem mestu je bila Argentina, ki je dala blaga za 0.65 milijona ton.

Ameriški trgovinsko-mornariški načrt

Anglijo vznemirjajo ameriški povojni mornariški načrti, kajti Anglija je izgubila med vojno več ko 50% svojega brodogoja, Združene države Severne Amerike pa hočejo po vojni svoje brodogoje razširiti na 50 milijonov ton. Na ta način bi se štirikrat povečala predvojna severno-ameriška tonaža. Ta načrt vznemirja Anglijo še prav posebno zaradi tega, ker bi Amerika z ogromno trgovinsko mornarico ovirala in prehitela vso britansko zunanjo trgovino.

Zaplemba premoženja zaradi črne borze obsojenih oseb

Pokrajinska zveza delodajalcev je razglasila vsem včlanjenim združenjem in odseku za obrtništvo:

Vrhovni komisar je v svojem Naredbenem in Službenem listu št. 1 z dne 15. januarja 1945. objavil naredbo o zaplembi premoženja oseb, ki so obsojene zaradi navijanja cen in črne borze, in o kazenskem pooblastilu državnega komisarja za pobijanje črne borze.

Čl. 1. Državni komisar za pobijanje črne borze lahko delno ali popolnoma zapleni in vnovči premoženje onih, ki so bili zaradi navijanja cen ali črne borze po kakšnem sodišču pravomočno obsojeni.

Čl. 2. Kdor je obdolžen črne borze ali navijanja cen in to prizna, se lahko podvrže kazni, ki jo določi državni komisar za pobijanje črne borze, ne da bi reflektiral na izdajo pismenega kazenskega odloka in uvedbo sodnega kazenskega postopanja. Podvrženje je istovetno s pravomočno obsodbo.

O podvrženju obdolženca in o izrečenih kazni mora sestaviti državni komisar za pobijanje črne borze spis.

V ostalem določi postopek državni komisar za pobijanje črne borze.

Naredba bo objavljena tudi v Službenem listu šefa pokrajinske uprave v Ljubljani, na kar opozarjamo včlanjena združenja in Odsek za obrtništvo, da primerno obveste svoje člane.

Več oborožitvene proizvodnje v USA

Dvorenost propagande za povečanje severno-ameriške proizvodnje municije se je pokazala v novi izjavi šefa ameriške vojno-oskrbovalne službe generala Soma Wellsa. Dočim je z ozirom na vznemirjenje ameriške javnosti moral zaradi svojih prejšnjih izjav trditi, da še ni noben severno-ameriški vojak v zapadni Evropi padel zaradi pomanjkanja municije — in priznal je, da je bilo teh izgub pol milijona mož — je moral na drugi strani poudariti, da se mora ameriška proizvodnja municije znatno povečati, ker bi sicer mogla nastati kriza v vojaških operacijah. Posebno nujno je, da se povečajo dobave topov, bomb in tovornih avtomobilov. Wells je hotel pridobiti oborožitveno industrijo tudi s tezo, da najbrže ne bo treba USA nikdar več tvegati življenja svojih državljanov, če bodo mogle vreči na tehnično prepričujočo premoč svoje oborožitvene proizvodnje.

Novo racioniranje živil v USA

V začetku vojne so bili v USA vsi prepričani, da ne bodo živila nikdar odmerjena, to pričakovanje se pa ni uresničilo, kajti z racioniranjem nekaterih živil so morali začeti že pred dvema letoma. Zdaj je potrebno novo racioniranje in so tokrat na vrsti sladkor in maščoba. Obroki sladkorja bodo skrčeni za 10 odstotkov.

Mezde v Angliji

Uradni list angleškega ministrstva za delo navaja, da so se mezde industrijskega delavstva konec lanskega leta zvišale približno za 5% v primerjavi z mezdami konec leta 1943. Od začetka vojne so se delavske mezde v industriji zvišale za 45 do 46%.

Ali ste že poravnali naročnino?

Nova ureditev mezd in plač

Iz okrožnice Združenja industrijcev in obrtnikov:

Vrhovni komisar za operacijsko ozemlje »Jadransko Primorje« je izdal novo ureditev mezd in plač za naslednje stroke:

1. za industrijo in obrt predelave lesa; 2. za opekarsko industrijo; 3. za mlinske obrate in tovarne jedilnega olja; 4. za kovinsko in električno industrijo in obrt; 5. za obrate naravnega kamna; 6. za fino keramično industrijo; 7. za kemično industrijo; 8. za izdelavo konzerv; 9. za svilarne; 10. za cementno industrijo; 11. za transportna podjetja; 12. za papirno in kartonažno industrijo; 13. za hranilno industrijo in obrt; 14. za tiskarne in knjigovodnice; 15. za rudarske stroke; 16. za stavbno stroko; 17. za krojaško industrijo in obrt.

Mezde ureditve za prvih 5 naštetih strok so že objavljene v Službenem listu šefa pokrajinske uprave, ostale bodo še objavljene.

Splošni delovni pogoji ter kategorizacija in plače nameščencev (uradnikov) so po vseh mezdnih ureditvah enaki. Delavske mezde so urejene za razne stroke različno in smo jih posameznim strokam deloma že sporočili, deloma pa so obvestila še v teku.

Splošni delovni pogoji

Nova ureditev mezd in plač vsebuje naslednje določbe splošnih delovnih pogojev:

Delovni čas: Redni tedenski delovni čas brez odmorov znaša 48 ur.

Redni tedenski delovni čas za čuvaje (vratarje) in gasilce znaša 72 ur, za pisarniške slugе, soferje, sovozače, voznike, nadzornike skladišč, kuhinjsko in strežno osobe 60 ur.

Delovni čas se začne na obratnem prostoru ali na kraju, ki ga določi odgovorni vodja obrata ali njegov pooblaščenec. Začetek in konec dnevnega delovnega časa se ravna po zahtevah vojnega časa in ju določi v danem primeru odgovorni vodja obrata ali njegov pooblaščenec.

Pribitki za prekočasno, nedeljsko, praznično in nočno delo. Po odredbi odgovornega vodje obrata ali njegovega pooblaščenca se mora vršiti prekočasno, nedeljsko, praznično in nočno delo.

Ce opravi nameščenec na teden manj ko 3 nadure, se ne plača pribitek za prekočasno delo. Tri ure na teden presegajoče prekočasno delo, kakor tudi nedeljsko in praznično delo se mora plačati po postavkah, določenih za delavce. Pri izračunavanju urnega pribitka se vzame za osnovo 1200 mesečne plače.

Delavcem se mora za delovni čas, ki presega redni tedenski čas, plačati 25% pribitek na redno mezdo.

Za delo ob nedeljah in praznikih med 0. in 24. uro se mora plačati 50% pribitek na redno mezdo.

Kot nočno delo se smatra delo v času od 22. do 6. ure. Za tako delo se plačuje 15% pribitek.

Nedeljski, praznični in nočni pribitek se ne plačuje, izvzemši novoletni, prvi velikonočni, prvi binškočni in prvi božični dan, kakor tudi dan narodnega dela:

1. čuvajem in gasilcem;
2. voznikom in njih pomočnikom, kolikor gre za nego živali.

Pri steku več pribitkov navedenih vrst se plača samo najvišji pribitek.

Poročeni nameščenci in delavci, ki se iz službenih razlogov uporabijo izven kraja obratvališča, ki pa imajo samostojno gospodinjstvo in od katerih ni mogoče zahtevati, da bi se vsak dan vračali na svoj dom, dobe dnevno doklado za zunanje delo v znesku 70 lir. Ta doklada se zniža na prostem stanovanju za 20 lir, ob polni oskrbi v naravi pa za 30 lir.

S poročenimi delojemalci so izenačeni ločeni in ovdoveli, ki imajo samostojno gospodinjstvo, kakor tudi samski nameščenci in delavci, ki imajo s sorodniki v navzgornji vrsti, brati in sestrami ali rejenci — kamor štejejo tudi nezakonski otroci — skupno gospodinjstvo in ki prispevajo zanj v celoti ali vsaj pretežno, toda le pod pogojem, da se vodi gospodinjstvo dalje tudi za njihove odsotnosti.

Na dan potovanja na zunanje delo ali povratka od tam greta načeloma dnevna in prenočna.

Zahteva na plačo ali mezdo obstoja samo za dejansko opravljene delovni čas. Ob manjši storitvi, zavlačevanju delovne storitve in neločnem prihajanju na delo se plača ali mezda sporazumno med odgovornim vodjo obrata in poklicanimi zaupniki manjši storitvi ustrezno lahko zniža in se storitvena doklada, premije in delavske dodatne živilske nakaznice lahko odvzamejo. Znižanje premijov in odvzem doklad veljata šele po pisni pritrditvi Vrhovnega komisarja.

Ob boleznih, nezgodi itd. se premjki dalje plačujejo po veljajočih zakonskih določbah.

Vajenci. Vajenci prejemajo: V 1. učnem letu 20%, v 2. učnem letu 30%, v 3. učnem letu 50% in v 4. učnem letu 60% osnovne urne mezde, določene za ustrezno skupino.

Ce so vajenci po dovršenem 18. letu še na uku, se jim mora priznati k urni mezdi še 20% pribitek.

Premije, akordne doklade in doklade za oteženo delo. Za nadpovprečno storitev se lahko priznajo do 25% uslužbenstvu kot pribitek doklade in premije do 25% osnovne mezde. Plačati se smejo samo onim delojemalcem, ki so s svojim delom neposredno prispevali k povečanju proizvodnje.

Ce se dela v akordu, morajo biti akordne postavke tako odmerjene, da zasluži uslužbenstvo pri v obratu običajni storitvi in običajnih delovnih pogojih, do 25% nad osnovnimi mezdnimi postavkami.

Za posebno težka dela, kakor tudi za dela, pri katerih so uslužbeni izpostavljeni trajnim vplivom n. pr. dima, saj, vročega pepela, prahu, jedkih kislin, kislinjskih hlapov, plinov, luga, mokrote in visoke temperature, se mora za čas trajanja teh posebnih del plačati doklada za težka dela do 15% osnovne urne mezde.

Ce ni več pogojev za priznanje doklad in premij ali če zaposleni ne prihaja točno in redno na delo, se morajo te takoj ukiniti.

Določbe o ureditvi dopustov, o plačilu doslej običajnih božičnih nagrad, o plačilu 13. mesečne plače in 192 urnih mezd itd. v kolikor so določene s kolektivnimi pogodbami, ostanejo še dalje v veljavi.

Z ureditvijo Vrhovnega komisarja določene plače in mezde se smatrajo kot minimalne in maksimalne.

Ce bi prejel uslužbenec, ki so zaposleni v obratu na dan uveljavitve ureditve, po novi ureditvi plač in mezd manj nego so prejeli doslej, se jim mora izplačati razlika med prejemi po tej novi ureditvi in prejemi v poslednji plačni ali mezdni dobi pred uveljavitvijo ureditve plač in mezd kot osebna doklada.

Težkoče, ki se pojavijo iz mezdnih ureditev, pojasnjuje izključno Vrhovni komisar.

Kategorizacija in plače nameščencev

Kakor smo že na drugem mestu omenili, so v novih ureditvah plače nameščencev (uradnikov) enotno urejene. Plače se stopnjujejo

po letih poklicnega službovanja ter so razen tega diferencirane po dveh krajevnih razredih. V krajevni razred I. spada mesto Ljubljana, v krajevni razred II. pa vse druge občine.

Določene plače so mesečne plače. Plače se določijo nanovo in

Skupina 1.: Nameščenci s preprostim ali shematičnim delom in nameščenci s trgovskim, tehničnim ali upravnim delom, ki delajo po navodilu.

Leta poklicnega službovanja:

	od 1.	2.	3.	4.	5.	6.	8.	10.
l i r								
krajevni razr. I.:	1800	1890	1980	2080	2170	2260	2440	2710
krajevni razr. II.:	1500	1600	1700	1780	1870	1960	2140	2410

Skupina 2.: Nameščenci, ki opravljajo težavna dela po splošnih navodilih samostojno.

	od 1.	2.	3.	4.	5.	6.	8.	10.
l i r								
krajevni razr. I.:	2900	3090	3160	3290	3420	3550	3810	4200
krajevni razr. II.:	2410	2540	2680	2810	2940	3070	3330	3720

Skupina 3.: Nameščenci s posebno strokovno izobrazbo (n. pr. strokovno šolo) ali s posebnim specialnim znanjem, če so zaposleni ustrezno tej izobrazbi ali v okviru svojega specialnega znanja.

	od 1.	2.	3.	4.	5.	6.	8.	10.
l i r								
krajevni razr. I.:	4460	4550	4640	4730	4820	4910	5090	5360
krajevni razr. II.:	3720	3810	3900	3990	4080	4170	4350	4620

Skupina 4.: Nameščenci z dovršeno visokošolsko izobrazbo ali nameščenci z delom iz skupine 3., a z nadpovprečno kvalifikacijo na posebno odličnih ali posebno zaupnih mestih.

	od 1.	2.	3.	4.	5.	6.	8.	10.
l i r								
krajevni razr. I.:	5550	5680	5810	5940	6070	6200	6460	6850
krajevni razr. II.:	4620	4760	4880	5010	5150	5280	5540	5930

Skupina 5. Za nameščence, ki jih je po njih nalogah in storitvah treba oceniti više kot nameščence skupine 4., določi plače na posebni predlog Vrhovni komisar.

Nameščenci, ki vstopijo v obrat brez praktične izobrazbe po opravljenem zaključnem izpitu na strokovni ali visoki šoli, dobijo v 1. letu zaposlovanja 60%, v 2. letu zaposlovanja 75% plače, določene

Mojstrska leta:	1.—2.	3.—4.	5.—10.
l i r			
Mojstri: krajevni razred I.:	2910.—	3130.—	3560.—
krajevni razred II.:	2580.—	2800.—	3260.—

Od 11. mojstrskega leta dalje lahko Vrhovni komisar na predlog posebej uredi premjke.

Poleg teh osnovnih plač se izplačujejo tudi še rodbinske doklade (assegni familiari), po italijanskem pravu.

Vse druge doklade (n. pr. draginjska doklada, prezenčna doklada, doklada za kraje, ogrožene od letalcev itd.) so obsežene v navedenih plačnih postavkah.

Nameščenci do dovršenega 16. leta starosti prejemajo 60%, do dovršenega 20. leta starosti pa 80% določenih postavk. Nameščenci do dovršenega 16. leta starosti prejemajo 50%, do dovršenega 20. leta starosti 60%, od dovršenega 20. leta starosti dalje pa 80% gorenjih postavk.

Pokret zasebnih gospodarstvenikov New Yorka

V New Yorku se udejstvuje komite za povečanje proizvodnje, ki ni bil ustanovljen po iniciativi guvernerja ali župana, temveč od predstavnikov zasebnega gospodarstva. »Südost-Echo« navaja iz proglašenja nove gospodarske organizacije naslednje misli in podatke:

Država ali mesto samo ne more biti edini nosilec in voditelj produkcijske politike, udeležba pri tem vodstvu mora biti zagotovljena tudi zasebnemu gospodarstvu, ki ima svoj delež tudi pri gospodarskem razvoju mesta in dežele. New York ima več prebivalcev ko marsikatera evropska industrijska dežela. Ožje mestno področje je imelo že leta 1930. skoraj 7 milijonov prebivalcev, država New York, ki obsega 127.000 km², pa jih je imela tedaj že 12 in pol milijona. V državi New York je bilo tedaj v okrog 40.000 obratih 1.1

plačujejo, kakor se pač dopolnjujejo leta poklicnega službovanja, s prvim dnem meseca za mesecem, ko je nastopila sprememba.

Za uvrstitev nameščencev v posamezne skupine je poleg ostalih pogojev odločilno delo, kakršno nameščenci dejansko opravljajo. Zgolj začasna drugačna zaposlitev do 6 tednov ne daje pravice do uvrstitve v kako drugo skupino.

Za prvo leto poklicnega službovanja v zadevni skupini.

Ce pa ustreza nameščenec temu, kar se običajno zahteva od nameščenca skupine v prvem letu poklicnega službovanja, že pred pretekom dvoletne pripravljalne dobe, se mu mora plačevati plača prvega leta poklicnega službovanja še pred pretekom dvoletnega roka.

Glede uvrstitve nameščencev v kategorije po novi ureditvi plač so se pojavili razni dvomljivi primeri ter smo o tem razpravljali tudi na sejah sindikatov. Prizadevali si bomo, da se nejasnosti odpravijo ter kategorizacija po možnosti primerno dopolni. Podjetja, ki nam svojih tozadevnih pripomb še niso dostavila, prosimo, da to nemudoma store.

Kar se tiče povratne veljavnosti novih plač, pripominjamo, da bodo veljale plače nameščencev v onih strokah, za katere je nova ureditev plač in mezd že objavljena v Službenem listu, po vsej verjetnosti s povratno veljavnostjo od 1. decembra 1944; za stroke, za katere ureditev še ni objavljena v Službenem listu, pa s povratno veljavnostjo od 1. januarja t. l.

Elektro - podjetje

„**BOKO**“

Ljubljana - Bleiweisova št. 10

Palača Kmetске posojilnice

Povrnitev slovaških državnih posojil

Slovaška finančna uprava ima letos prvič dolžnost povračila nekaterih notranjih državnih posojil. Tako zapadejo 1. marca 3 in pol odstotni državni papirji od l. 1941. v znesku 200 milijonov Ks, meseca decembra pa 3 odstotni državni papirji od l. 1942. v znesku 500 milijonov. Izplačati bo treba tudi del posojila za gospodarsko obnovo in bo tako finančna uprava potrebovala za povračilo državnih posojil okrog 800 milijonov Ks. Ker v novem državnem proračunu za to ni nobene postavke, so sprva računali, da bodo državna posojila lahko vrnila z rednimi dohodki. Pri tem so predvsem mislili na monopolske dohodke, ki so zvišani od lanskega decembra. Slovaški finančniki menijo zdaj, da monopolski dohodki za povrnitev zapadlih posojil ne bodo zadostovali in da bo treba razpisati novo notranje posojilo.

Bombažni dumping

Pri ameriški izvozni ofenzivi je močno orožje subvencioniranje izvoza one proizvodnje, pri kateri so produkcijski stroški tako visoki, da ni mogoče pobijati cen svetovnega trga. V USA je subvencioniran že izvoz pšenice in pšenične moke, izvozne premije pa so obljubljene tudi pridelovalcem bombaža. Obljubljene so sicer samo za prvo leto po vojni, a s tem je že napovedan ameriški bombažni dumping, ki bo posebno nevaren pridelovalcem bombaža v britanskih deželah. Pri teh pridelovalcih so se nakopičile velike zaloge bombaža, ki že težko čakajo na izvoz. Če bo pri tem ameriška konkurenca z nižjimi cenami premočna, bodo vse te zaloge prišle v roke ameriške industrije. Samo Egipt se ne boji ameriškega bombažnega dumpinga, ker bo njegov bombažni pridelek s svojo boljšo kakovostjo lahko dosegel primerne cene.

Sanacija švicarskih zveznih železnic

Švicarski parlament je sprejel osnutek zakona o sanaciji zveznih železnic, ki je bil 21. januarja potrjen tudi z ljudskim glasovanjem. Zvezne železnice so prezadolžene, kajti od 41 poslovnih let je bilo 22 pasivnih, zaključeno z večjim ali manjšim deficitom. Zveza bo prevzela za 900 milijonov frankov dolgove, železniški upravi pa bo dala na razpolago 400 milijonov obratnega kapitala. V bodoče bo parlament kontroliral računске zaključke železniške uprave ter skrbel za kritje deficita.

Ob 125 letnici najstarejšega našega denarnega zavoda

Hranilnice Ljubljanske pokrajine

(Konec)

Leto 1918. je postavilo hranilnico pred nove naloge. Prišla je nova uprava, vendar pa z ozirom na inflacijske čase, ki niso bili naklonjeni hranilnicam, ni mogla v znatni meri povečati svojega delovanja in tujih sredstev, tako da je hranilnica razmeroma zaostala za drugimi hranilnicami, še bolj pa seveda z bankami, ki so imele tedaj svojo zlato dobo.

To se je temeljito spremenilo leta 1928., ko je oblastna skupščina ljubljanske oblasti sklenila ustanoviti svoj hipotekarni zavod, vendar pa je bila s tem mišljena Kranjska hranilnica, ki naj bi postala oblastni denarni zavod. Zaradi tega je bilo prejšnje hranilnično društvo razpuščeno, ker je Kranjska hranilnica postala oblastni denarni zavod, vendar je pri tem ostal zaradi tradicije naziv neizpremenjen. S tem se je začela za hranilnico nova doba razmaha.

Delovanje Borze dela

Poročilo ljubljanske Borze dela za poslovno leto 1943. naglašja, da so bile med letom v organizaciji ustanove važne spremembe in da je tudi delo naraslo, čeprav v zakonodaji ni bilo mnogo novih predpisov o posredovanju dela. Število plačujočih članov je bilo isto ko število plačujočih članov treh bolniških blagajn razen delavcev in namešencev, zavarovanih pri Borzi dela.

Od izdatkov Borze je šlo 13.7% naravnost za podpirance, če pa prištejemo še 1 milijon lir za Zimsko pomoč, potem pride na podporo 54.3% od vseh izdatkov. Skupno število podpirancev je doseglo 1800 in se je od prejšnjega leta precej znižalo. V poletnih mesecih je bilo število podpirancev manjše, v zimskih pa večje. Povprečno mesečno število podpirancev je bilo od januarja do aprila 171, od maja do septembra 44, od oktobra do decembra pa 150. Od skupnega števila podpirancev 1800 je prišlo 1143 na redne, 312 na izredne ter 345 na dodatne podpore. Na Ljubljano je prišlo 71.8%, na njeno okolico pa 18.2% podpirancev. Od skupnega števila podpirancev je prišlo na moške 61.22%, na ženske pa 38.78%, po poklicnih skupinah pa so bili podpiranci razdeljeni takole: uradnikov 131 ali 7.28%, kvalificiranih delavcev 553 ali 30.72%, nekvalificiranih delavcev pa 1116 ali 62%. Vse podpore so znašale 337.661 lir, razdeljene pa so bile takole: redne 76.81%, izredne 12.62%, dodatne 10.57%. Na enega podpiranca je prišlo povprečno od rednih podpor 226.90 lire, od izrednih 136.53 lire, od dodatnih pa 103.54 lire.

Delovni trg

Povprečno število nezaposlenih delavcev je padlo od 1455 v mesecu januarju 1943. na 799 v mesecu decembru istega leta. Med letom se je število nezaposlenih še bolj znižalo; v drugi polovici leta je padlo za dobro polovico (povprečno na 676 vpisanih brezposelnih delavcev na mesec).

Delovni trg je torej ustaljen. Brezposelnost v pokrajini je majhna, v stavbni, električni, kovinski, oblačilni, kozmetični stroki pa je kvalificiranih delavcev primanjkovalo in urad naročilom poslodajalcev ni mogel zadostiti.

Vsega se je v letu 1943. prijavi 14.223 nezaposlenih delovnih moči obeh spolov; mesečno povprečno 1185; objavilo vsega pa 14.327. Od teh je bilo posredovanih na delo in zato črtanih iz seznama nezaposlenih 12.540, iz dru-

gih razlogov pa je bilo odjavljenih 1787 članov.

Na Ljubljano in njeno okolico je prišlo od vpisanih brezposelnih 97.2%, po poklicnih skupinah pa so bili razdeljeni v povprečju leta takole: nekvalificirani delavci 58.39%, kvalific. delavci 25.84%, uradniki 14.77%.

Od skupnega letnega števila izvršenih posredovanj je prišlo na nekvalificirane delavce 8404 ali 67%, na kvalificirane delavce 3661 ali 29.2%, na uradnike pa 475 ali 3.8 odstotka.

Iz finančnega poročila

je razvidno, da so se stalne naložbe Borze znatno povečale zlasti zaradi povečanja posestva v Sla-

pah in ker so se posojila mestni občini združila v eno samo posojilo. Del likvidne imovine je bil naložen kot depot v Pokojninski zavod, Borza dela pa je prispevala tudi za transfert prihrankov delavcev, zaposlenih na Gorenjskem. Imovina borze se je v letu 1943. zvišala za 0.55 milijona lir ali za 3.2%, obrestovanje imovine pa je znašalo 2.02%, kar je nekoliko več ko prejšnje leto.

Skupno je imela Borza dela leta 1943. dohodkov 2.3 milijona lir, upravnih stroškov pa so znašali 1.02 milijona lir. Poslovanje je bilo zaključeno s pribitkom 0.55 milijona lir kljub zvišanju upravnih stroškov in znatnemu prispevku Zimski pomoči.

Stanje prehrane na Jadranskem primorju

Reinhold Huber, vodja oddelka za kmetijstvo pri Vrhovnem komisariju v Trstu, je za »Deutsche Adria Zeitung« napisal daljši članek, iz katerega posnemamo:

Glede oskrbe s kruhom lahko rečemo, da je doslej še vedno uspelo staviti na razpolago pripadajoči obrok, treba pa je tudi vedeti, kakšne težave predstavlja že sam prevoz žita iz oddaljenih pokrajin na operacijsko ozemlje. Lastna proizvodnja na operacijskem ozemlju je bila dobra in tudi oddaja je v redu v nekaterih pokrajinah. Tudi v bodoče bodo uporabljena vsa sredstva, da se omogoči dovoz žita iz severne Italije.

Živil za juho ni bilo vedno mogoče pribaviti dovolj, zato so deloma nadomeščena s fižolom in moko. Pri kruhu in živilih za juho je med obroki v Nemčiji in Jadranskem primorju le malo razlike. V Nemčiji se dobi v 30 dneh 9.59 kg kruha in 0.60 kg živil za juho, v Italiji pa 6.75 kg kruha in 3.00 kg živil za juho. Razlika znaša v enem mesecu le 0.44 kg.

Najtežavnejša je oskrba z maščobami, pri kateri so važne oljne rastline, mleko in svinje. Položaj

bi bil dosti boljši, če bi se dala proizvodnja mleka dvigniti na nemško višino in če bi bila v redu oddaja presežkov. Površina za pridelovanje oljarc se je lani potrinaljstorila, pridelek sončničnega semena pa ni bil dober, neredna pa je bila tudi oddaja. Svinjereja je slabo razvita, zato so oblastva priskrbela iz Nemčije 10.000 prašičkov, ki jih bodo moral prevzemniki zrediti in oddati.

Sedaj dobi vsak normalni potrošnik na mesec 300 g zaseke in 100 g olja. Res je ta obrok majhen, a tudi za Nemčijo je maščoba najšibkejša točka prehrane in je treba prav zaradi tega tem bolj ceniti velikodušno pomoč. Od 1. maja do decembra lani je prišlo iz Nemčije 4500 ton zaklanih svinj, kar je omogočilo, da so potrošniki dobili vse obroke maščob.

Pridelovanje krompirja se mora znatno povečati. Obrok mesa je zelo nizek, a ga ni bilo mogoče vselej izdati. V zadnjih mesecih se je oskrba z mesom nekoliko zboljšala, ker je uspelo pripeljati na ozemlje 1680 ton mesa in nad 10.000 glav žive živine. Ta dovoz pa je bil le prehodni ukrep in je treba vse storiti, da se bo oddaja živine domače prireje v redu izvajala.

Nemški premog v Evropi

»Deutsche Adria Zeitung« navaja, da so Francija, Švica, Italija, Švedska, Norveška, Danska in Finska leta 1938. uvozile skupaj okrog 57 milijonov ton premoga. Polovica od tega je prišla iz Anglije, drugo polovico pa je dala

celinska Evropa in je imela pri teh dobavah Nemčija največji delež. Nemčija je bila sploh drugi največji izvoznik premoga. Združene države Severne Amerike so prišle za njo, na četrtem mestu pri izvozu premoga pa je bila ne-

poslovni promet je že leta 1943. dosegel številko, ki prekaša promet vseh ostalih denarnih zavodov skupaj.

Se bolj pa je postala pomembnost hranilnice vidna v preteklem letu, ko je postala nekakšna emisijska banka za pokrajino z izdajo novih denarnih nakaznic.

Omeniti moramo še, da je hranilnica tudi kot oblastni, banovinski in pokrajinski zavod storila mnogo na gospodarskem, socialnem in kulturnem polju, tako da bi dovedlo predaleč, če bi začeli naštevati vsa ta dela.

Naj nam bo za izpolnitev slike dovoljeno še tudi omeniti, da je hranilnica s svojim kapitalom omogočila tudi zgradbo dolenskih železnic, za vse slovensko gospodarstvo tako važne železniške proge.

To bi bila v kratkem zgodovina tega najstarejšega in sedaj tudi največjega ljubljanskega denarnega zavoda, katerega pomen sega daleč preko meja našega mesta in pokrajine.

Darila Hranilnice

Za dobo od 1839., ko je Hranilnica prvič izkazala darila v

dobrodelne svrhe, pa do l. 1918., so nam na razpolago naslednji sumarični podatki o dobrodelnih izdatkih in volilih v dobrodelne namene.

Od 1839. do 1858. so znašali ti izdatki 31.532.53 goldinarjev tedanje konvencijske veljave; všteti te izdatke je v razdobju od leta 1859. do 1900 dala hranilnica v dobrodelne svrhe 2.634.734.24 goldinarjev avstrijske veljave (konvencijska veljava 100 goldinarjev = 105 goldinarjev avstrijske veljave). V naslednjem razdobju od leta 1900 do 1918. so znašala darila in volila 3.428.649.89 kron, kar da skupno za vso dobo od 1820 do 1918. 8.698.118.37 kron.

Za kasnejša leta žal nimamo pri roki sumaričnih podatkov, vendar bi ti podatki radi pogostnih znanih variacij valute ne dali prave slike o vsoti teh daril. Vendar moramo ugotoviti samo to, da je zlasti po letu 1927. Hranilnica dala v socialne, kulturne, zdravstvene in karitativne namene ogromne vsote, kolikor jih ni dal noben drug denarni zavod. D. P.

kaj predvojnih let bivša Poljska. V začetku sedanje vojne se je angleški izvoz premoga že močno omejil in so bile vse navedene dežele navezane na dobave premoga iz Nemčije. Vse dežele so dobivale iz Nemčije dovolj premoga, ker je Nemčija zaradi preskrbe evropskih dežel svojo potrošnjo omejila.

Razen Danske in Norveške si morajo zdaj vse dežele poiskati druge dobavitelje premoga. Francosko premogovništvo je med vojno močno nazadovalo, a tudi pred vojno, ko je producirala letno že nad 50 milijonov ton, je Francija dobivala iz Nemčije mesečno okrog 1.5 milijona ton premoga in četrtr milijona ton koksa. V Francijo in Italijo, ki ima le malo premoga, je pošljala Nemčija v predvojnih letih po 20 in še več milijonov ton. Najnižja letna potrošnja premoga onih dežel, ki si morajo zdaj poiskati nove dobavitelje premoga, je 30 do 40 milijonov ton.

V Angliji, na katero se te dežele obračajo in zanašajo, se je že do leta 1943. produkcija premoga znižala za okrog 14%, v prvi polovici lanskega leta pa še za najmanj 6%. Že lani spomladi je bila angleška produkcija premoga v primerjavi z zadnjim predvojnim letom znižana za 20%. Močno skrčena proizvodnja zadostuje komaj za domačo potrošnjo in če bi sploh kaj ostalo za izvoz, bo zanj težko dobiti transportna sredstva. Tako Anglija pač ne more kot dobaviteljica premoga nadomestiti Nemčije, ki je n. pr. samo Italiji v treh letih dala nad 40 milijonov ton premoga.

Pomanjkanje tonaže bo močno oviralo tudi izvoz premoga iz Združenih držav Sev. Amerike, kjer pri vedno večji potrošnji tudi ni premoga v izobilju. V zadregi in stiski računajo Anglo-Američani s premogom Južne Afrike, s katerim naj bi se v prvi vrsti zalagala Bonomijeva Italija. Zasedenim italijanskim krajem Anglija že od lani ne more dati obljubljenega premoga in ves premog, ki ga dobivajo, je iz južne Afrike in USA. Baje so zdaj v Južni Afriki za transport v Italijo pripravljene večje količine premoga, vprašanje pa je, kako dolgo bo mogla Južna Afrika s svojo proizvodnjo nadomeščati obljubljene in izostale angleške premogovne dobave. Za obnovo ali celo za razširitev italijanske industrije dobave premoga iz Južne Afrike nikakor ne morejo zadostovati in tudi s tem ni mogoče računati, da bi Združene države Severne Amerike same pri vsej svoji izvozni ofenzivi prevzele vlogo rednega in zanesljivega dobavitelja premoga. To, kar velja za Italijo, velja tudi za druge evropske dežele, ki same nimajo dovolj premoga.

Ivan Rozina
barve - laki
*
Ljubljana - Dunajska c. 14

Radonič Pio
veletrgovina vina
L J U B L J A N A
Malenškova ulica 5

Poslovno tekmovanje

Iz članka, ki ga je za »Das Reich« napisal dr. V. Muthesius, posnemamo:

Kdor je hotel pred desetimi leti kupiti par rokavice, se je znašel v naslednji situaciji: veliko število trgovcev je v svojih prodajalnih čakalo na njegov obisk, predlagali so mu po ceni in kakovosti različne vzorce, v časopisih pa so velike tvrdke industrije in trgovine s svojimi proizvodi budile njegovo pozornost; za odjemalca je tekmovalo vse z največjo vnemo. Ta vnema je imela dva cilja: vsak ponudnik je sledil svojemu naravnemu stremljenju po delu, zaslužku, dobičku in tudi po zadovoljstvu, ki ga ima človek, če drugim ustreže. Te motive pa je vsak tudi združeval z željo, da bi konkurenco izpodrinil, prehitel ali sploh odpravil.

To je poslovno tekmovanje — to je bilo tekmovanje. Bilo je dobro in potrebno, če ni bilo pretirano. Tekmovanje je v gospodarstvu to, kar je izbor v naravi. Tekmovanje je posebna oblika izbora. Tekmovanje pomeni, da se mora vsak potruditi, če noče gospodarstvo umreti. Ideal gospodarstva bi bilo ono ravnotežje v naravi, pri katerem so močni in zdravi vedno na površju, dočim slabotni sami po sebi sproti odpadajo.

Ali danes sploh ni več tekmovanja v gospodarstvu? Prvi površni pogled bi kazal, da v današnjem gospodarskem redu sploh ne more biti konkurence. V resnici se današnje stanje razlikuje od prejšnjega v tem, da ni več

tekmovanja, pod katerim se razume samo borba za odjemalca.

To je pa preozka definicija tekmovanja. V večjem in širšem smislu je tekmovanje še danes. Mislimi je treba na drugo stran medalje, na nabavo kot nasprotje prodaje. Danes je tekmovanje kupecev, kakršno je vedno, kadar je pomanjkanje blaga, trgovec in industrije pa danes ne kaže svoje sposobnosti v borbi za odjemalca, temveč pri nabavi blaga. Trgovec ima široko polje za uveljavljanje svojih idej in izkušenj pri nabavah in razdelitvah blaga. Tekmovanje se je samo bolj uravnalo v tehnično smer, kajti brez izbora, brez tekmovanja sploh ni gospodarskega življenja.

Tekmovanje bo samo od sebe oživelo, vstalo bo od navidezne smrti, ko bo enkrat spet manj denarja in več blaga. V Nemčiji nihče resno ne misli, da bi bilo gospodarstvo pod centralno upravo ideal bodočnosti. Vsa vojno-gospodarska reglamentacija in totalno gospodarstvo ni nič drugega ko »pot za silo«, kakor se je nekoč dobro izrazil državni tajnik Hayler, — torej pot, ki jo bomo, ko bo mogoče, spet opustili, potrebno zlo in nič več da ostanejo načrti in vodstvo, je seveda druga stvar, ni pa potrebno, da bi bili »totalni« v smislu centralne gospodarske uprave. S tem je tudi povedano, da bo iniciativi podjetnika ostalo široko polje in da bo tako tudi tekmovanje kot faktor izbora spet prišlo do svoje naravne pravice. Anarhično seveda tekmovanje ne bo, ker ni težko določati prave njegove smeri in meje.

Ceste na Hrvatskem

»Südost-Echo« razpravlja o načrtih hrvatske vlade za ureditev cestnega omrežja ter ugotavlja, da je to zelo važna in tudi zelo težka naloga, ker hrvatsko cestno omrežje nima širokega temelja in bodo v mnogih primerih potrebne popolnoma nove gradnje.

Priložnosti za ureditev prvega temelja cestnega omrežja so bile zamujene v nekdanji avstro-ogrski monarhiji in tudi v bivši Jugoslaviji. V nekdanji monarhiji ni prišlo do enotne ureditve cest, ker niso bili vsi deli današnje Hrvatske pod isto upravo, v bivši Jugoslaviji so se pa prepozno spomnili, da bo mednarodna avtomobilska cesta v Carigrad vodila tudi skozi Jugoslavijo in da mora zaradi tega tudi ta dežela skrbeti za moderne ceste za pripojitev k mednarodni prometni zvezi. V kratkih letih pred sedanjo vojno tudi pri najbližji volji ni bilo mogoče po tem spoznanju toliko storiti, da bi dobila Hrvatska vsaj pravo ogrodje modernega cestnega omrežja.

Vse hrvatske ceste so dolge okrog 17.500 km. Od tega pride na staro Hrvatsko (okolje Zagreba in Osijeka, Primorje Srem) 8452,6 kilometrov, na Bosno in Hercegovino 7258,1 km, na Dalmacijo pa 1832,2 km. Po ugotovitvi iz zadnjih predvojnih let je od vseh teh cest uporabnih pri vsakem vremenu za motorna vozila 47,5%, samo za silo 7,1%, pri lepem, suhem vremenu 12,5%, za avtomobilski promet pa je neuporabljenih 23,9% cest.

Če pregledamo ceste po pokra-

jinah, vidimo, da so mnoge ceste v stari Hrvatski ogrožene od poplav, v Bosni in Hercegovini pa od plazov, dočim so dalmatinske ceste še najtrdnjše. Slabo je tudi to, da služijo ceste predvsem zvezi z lokalnimi središči ter so med seboj le slabo zvezane. Na stanje in razvoj cestnega omrežja je neugodno vplivala tudi razlika med vzdrževanjem cest od strani države in samouprave. V zadnjih predvojnih letih je v savski banovini banska uprava letno dajala za 6360 km cest okrog 28 milijonov dinarjev, država pa za 1380 km cest nad 10 milijonov. Med temi nalogami in izdatki ni pravega razmerja, premajhne pa so bile tudi vse te dotacije za ceste.

Od prvovrstnih cest je prevzela Hrvatska od bivše Jugoslavije le manjši del in neugodno je tudi to, da so vse teprvovrstne ceste usmerjene od severo-zapada proti jugovzhodu, dočim ni prvovrstne ceste, ki bi vodila skozi deželo do obale ali do madžarske meje. V zadnjih letih je bilo treba v prvi vrsti skrbeti za cestne zveze z Nemčijo.

Drogerija-Fotomanufaktura

„Adrija“

Ph. Mr. S. Borčič

Ljubljana, Šelenburgova ul.

Fabiani & Jurjovec

manufakturna trgovina

Ljubljana — Stritarjeva ulica šte. 5

Pečar Viktorija

Ljubljana, Poljanska cesta 18

F. Ostrelič

Ljubljana, Nabrežje 20. septembra 7

Holynski Foto-Studio — Ljubljana

Ulica 3. maja šte. 5

Atelje za moderno portretno fotografijo

Slike za legitimacije najhitreje

A. Putrih

Trgovina s kurivom

Ljubljana, Dolenjska c. 6 - Tel. 48-55

J. Oražem nasl. Pavšek

Ljubljana - Moste

Fran Lončar

izdelovatelj avt. brusilnih strojev
Ljubljana - Celovška cesta 43

Denarništvo in zavarovalstvo

Hranilne vloge v nemških hranilnicah so se leta 1943 povečale za 16. lani pa za 14 milijard mark ter so konec leta dosegle okrog 81 milijonov mark. Hranilnih knjižic je okrog 60 milijonov, v Angliji pa samo kakih 22 milijonov.

Angleška banka je razglasila, da bo v roku enega meseca vzela iz prometa vse bankovce v vrednosti 10 in več funtov. V zelo kratkem roku pridejo torej iz denarnega prometa bankovci po 10, 50, 500 in 1000 funtov šterlingov. Ta odločitev mora imeti tehtne razloge in sklepati se da, da so nastale v angleškem denarnem prometu velike težave. Po vesteh iz Londona bodo večji bankovci vzeti iz prometa predvsem zaradi tega, da se zajeti kopičenje denarja ter preprečijo razne valutne špekulacije.

Gospodarske vesti

V obratih nemške vojne mornarice bo zaposleno večje število vojnih invalidov ne samo v pisarnah, temveč tudi v delavnicah in so zaradi tega pri vseh večjih obratih urejene žolske delavnice, v katerih se bodo invalidi izvežbali v raznih strokah.

V nemško-hrvatskem blagovnem prometu so uveljavljeni novi predpisi, s katerimi so revidirane tudi hrvatske uvozne cene. Tako se ono izvozno blago, ki ni navedeno v protokolu od meseca marca 1944., obračunava pri uvozu v Nemčijo po ceni, ki ne presega 12-kratne cene 30. aprila 1941.

Slovaška železniška tarifa je bila po dveh letih zvišana. Slovaška je imela med vsemi južnovzhodnimi deželami najnižjo železniško tarifo, njena tovarna tarifa pa je bila sploh najnižja v vsej Evropi in doslej med vojno še ni bila zvišana.

Zitni pridelavec Svice letos ne bo ustrezal pridelovalnemu načrtu, ker so v jeseni posejali z ozimino samo 80.000 hektarov in ne 130.000 hektarov kakor prejšnje leto. Po načrtu bi morale leto vse žitne kulture v Svisi obsegati 240.000 hektarov.

Proizvodnja premoga v Belgiji je tako nazadovala, da je za civilno potrošnjo na razpolago komaj pol milijona ton premoga, dočim je pred vojno civilna potrošnja znašala okrog 5 milijonov ton. Rudniški obrati in revirji porabijo komaj eno tretjino premogovne proizvodnje in ker je zelo velika tudi potrošnja Anglo-Američanov, je prebivalstvo zdaj bolj prikraževano ko med vso vojno dobo.

Od 3 milijonov ton francoske trgovinske mornarice pred vojno sta bili potopljeni najmanj dve tretjini in ker so porušene in poškodovane tudi ladjedelnice, so pri obnovi mornarice velike težave. Za prvo silo bodo dvignili nekaj potopljenih ladij s pripomočki, ki jih bodo dali anglo-ameriški vojaški oddelki na razpolago.

Protiv angleškemu načrtu monopolizacije 50 odstotkov svetovne proizvodnje kakaa je sestavila protestno spomenico severno-ameriška industrija čokolade. Spomenica je bila izročena angleškemu poslanstvu v Washingtonu.

Za finansiranje angleškega izvoza sta bili ustanovljeni dve družbi s skupnim kapitalom 160 milijonov funtov. Podpirati hočeta z dolgoročnimi posojili manjša in srednja industrijska podjetja, ki delajo za izvoz. Na razpolago jim bodo krediti od 5000 do 2000 funtov.

Avtomatični bufet, d. z. o. z.

RIO

Ljubljana, Šelenburgova ul. 4

Frančiškanska
ulica 3

Umberto Delich

trgovina z vinom

Ljubljana

Celovška cesta šte. 50

Telefon 47-67

FR. BRCAR

LJUBLJANA — KOLODVORSKA ULICA 35

Telefon 27-25

priporoča mlinske kamne in mlinsko-tehnične potrebščine

Josip Kunc & Komp.

proizvodnja tkanin in pletenin

Ljubljana — Poljanski nasip 40

Svetlobna telesa, električne stroje in aparate, elektroinstalacijski material, tehnične predmete

Vam najugodnejše nudi tvrdka

Slavo Kolar

LASTNIK: MILANKOLAR

Ljubljana, Bleiweisova c. 25a / Tel. 24-66

Toni Franc in Josipina

trgovina in gostilna

Ljubljana — Rudnik šte. 31

Joško Jelačin

Trgovina z mešanim blagom in gostilna

LJUBLJANA — RUDNIK

Dolinar Franc

špecerija — galanterija

Ljubljana - Zaloška cesta št. 22